Combatre l'assetjament a les universitats: i tu qué vas fer? - Levante de Castelló - 24/01/2017

COMBATRE L'ASSETJAMENT A LES UNIVERSITATS: I TU QUÈ VAS FER?

TRIBUNA
Consol Aguilar
Catedràtica del Departament d'Educació de la Jaume I

A l mes desembre de 2016, el Grup de Dones Safo del Centre de Recerca CREA de la Universitat de Barcelona va organitzar les " I Jornades d´ Assetjament sexual de segon ordre", un espai de debat sobre el tema –entès a nivell internacional des de 1990 com la pressió social i institucional que pateixen aquelles persones que denuncien casos de violència de gènere (VdG) i donen suport i es posicionen al costat de les víctimes–, per tal de contribuir a transformar aquesta realitat. Les Jornades van trencar un silenci: l´assetjament que pateixen, a més de les persones assetjades aquelles persones que no miren cap altre costat i que es fiquen al seu costat per acabar amb aquesta lacra social. En aquestes jornades va participar la Dra. **Ruth Milkman**, Distinguished Professor a la City University of New York i ex presidenta de l'Associació Americana de Sociologia, que va tractar les lluites de l'assetjament sexual als Estats Units i el per què les universitats es resisteixen a ocupar-se de la qüestió. Ella fou una de les primeres víctimes en denunciar un cas d'assetjament sexual a les universitats dels Estats Units, la qual cosa va marcar un precedent històric que es va materialitzar, entre d'altres, amb les primeres propostes d'actuació contra l'assetjament sexual aplicades en el primer mandat de **Barack Obama**. Lligada a la seua ponència vam veure el documental *The Hunting Ground* (El vedat de caça) de **Kirby Dick** (2015), que aborda les agressions sexuals als campus nord-americans, i mostra com els campus nord-americans de tot el país encobreixen les agressions sexuals i no aconsegueixen donar una protecció adequada a les estudiantes enfront d´ agressors reincidents. És un documental molt impactant, una de les ex-vicedeganes fa una afirmació indignant: «La prioritat del funcionari no és protegir a l'alumne, sinó a la institució», i es fa en funció de salvaguardar el seu prestigi o els seus ingressos econòmics , a costa de desprotegir totalment a les estudiantes assetjades i /o violades.

Des de l'any 2004 fins a l'any 2007 es va desenvolupar el projecte d'investigació *R + D Violència de gènere a les universitats espanyoles (VGU)* que va demostrar científicament que la violència de gènere existia a la universitat espanyola, va identificar i va visibilitzar aquesta problemàtica incloent les veus de professorat, estudiantat i personal d'administració i serveis (PAS). La investigació va trencar un tabú social i acadèmic. També a la universitat Jaume I. Algunes de les necessitats que es van plantejar a les Jornades, per abordar la VGU, són les següents: a) que les unitats d'igualtat de les universitats siguen efectives, és a dir la seua independència per evitar pressions des de qualsevol grup de poder; b) que les persones que integren les comissions d´igualtat (que han de ser paritàries no tan sols quant al gènere, sinó a més quant a la representació de professorat, estudiantat i PAS), i ocupen les Direccions de les unitats d´igualtat, estiguen formades en gènere i en VdG; c) , cal un personal qualificat, amb una sòlida formació en gènere i en VdG per poder desenvolupar, implementar i valorar les mesures que s'apliquen contra la VGU per això cal demanar que es dote a les unitats d´igualtat dels mitjans per poder fer el seu treball.

La majoria d´universitats ja tenen un Protocol. No és millor universitat la que té menys vegades activat el protocol, a l´inrevés, és millor aquella universitat on els protocols es converteixen en una eina d'eradicació de la VGU. La raó de l'absència de denúncies és que encara es tendeix a culpabilitzar les víctimes, a més l'estudiantat i el professorat no identifiquen moltes de les situacions considerades científicament com a VGU, i en el cas d'identificar-les no denuncien. Tolerància o vol dir, en relació al prestigi acadèmic de qualsevol universitat, que el que es valore siga l'existència de mecanismes de sensibilització, formació i actuació que mai deixen d'assistir i protegir a les víctimes generant espais als campus on qualsevol dona es puga sentir segura. En aquesta situació tenen molt a veure les relacions de poder i les polítiques amb què les universitats aborden la VGU. Per evitar la impunitat, cal no excloure a cap estament de la comunitat universitària (professorat, estudiantat, PAS) dels Protocols perquè a qualsevol estament poden haver assetjadors. Cal recordar que els informes quan s'activa el protocol, han de comptar amb el recolzament del Rector o Rectora per dur endavant la denuncia, donat que des de la Direcció de les unitats d'igualtat tan sols es pot informar; consegüentment cap informe amb un contingut que, davant d'indicis clars i precisos, recomane la denuncia s'ha d'aturar, perquè la denuncia ha de tenir ressò en un comportament ètic de les persones que tenen el poder per acabar amb l'assetjament. Eixa és la nostra exigència als nostres Rectors i les nostres Rectores.

A les Jornades es va remarcar la necessitat d´ajudar a les víctimes de primer i segon grau, unida a la necessitat de previndre i eliminar les situacions d'assetjament des de mesures legislatives i accions concretes que, en el cas de les universitats, afecten a les víctimes i a la institució on s'està donant la violència, mesures que han de trencar en les universitats la cadena de resistències, d'irresponsabilitat jeràrquica , d'un silenci culpable dels companys i companyes de les víctimes , que a més, poc a poc, es transforma en (des)memòria. La VGU afecta la vida de persones concretes, de les seues famílies, de les persones que els donen recolzament. La denuncia és necessària, perquè aquesta lluita està unida a la defensa dels drets humans. El vedat de caça el tenim a totes les universitats. A totes han aparegut casos d'assetjament. Les víctimes d'assetjament laboral, sexual o per raó de sexe, fan un descens a l'infern que seria molt fàcil combatre, tan sols amb l'actuació de les persones que tenen el poder per frenar els assetjadors. Un infern amb el que també conviuen les seues famílies i les persones que es fiquen al seu costat, que arrisquen també la seua tranquil.litat perquè qui denuncia i qui recolza a qui denuncia es converteixen en una espècie d'empestats i empestades , perquè es qüestiona el sistema, no es calla, es visibilitza el silenci culpable. A les nostres universitats els assetjadors en massa ocasions queden impunes. De vegades reben més poder, augmentant així les seues possibilitats d'impunitat. Les víctimes no interessen, no són políticament correctes, resulten incòmodes. Tanmateix cap assetjament és humà, ho sé perquè ho he viscut. Com va plantejar una de les víctimes de VGU que va participar a les Jornades, què faran les persones que miren cap a altre costat quan les seues filles, les seues netes, els pregunten: i tu, què és el que vas fer?